

Gospodarska komisija za Europu

Odbor za politiku okoliša

Osamnaesta sjednica

Ženeva, 22. – 25. listopada 2013.

Točka 8 (a) privremenog dnevnog reda

Program ocjene provedbe zaštite okoliša: pregled aktivnosti

Informativni dokument br. 4

Četvrtak, 24. listopada 2013.

Druga Ocjena provedbe zaštite okoliša za Hrvatsku: Preporuke

Priopćenje tajništva

Sažetak

U ovom se dokumentu navode preporuke druge Ocjene provedbe zaštite okoliša za Hrvatsku koje je utvrdila Stručna skupina za provedbu zaštite okoliša na sastanku održanom u Ženevi 1.-3. listopada 2013.

Odbor se poziva da usvoji ove preporuke.

I. Kreiranje politika, planiranje i provedba

Poglavlje 1: Okvir za kreiranje politika vezanih za zaštitu okoliša i održivi razvoj

Preporuka 1.1

Vlada treba osnažiti institucionalne mehanizme za horizontalnu i vertikalnu koordinaciju zakonodavstva i politika vezanih za zaštitu okoliša i održivi razvoj, a posebno kroz:

(a) aktiviranje postojećih koordinacijskih tijela poput Savjeta za održivi razvoj i zaštitu okoliša, Odbora za izradu i provedbu Strategije održivog razvitka Republike Hrvatske te Foruma za zaštitu okoliša i prirode;

(b) imenovanje Ministarstva zaštite okoliša i prirode koordinacijskim tijelom za okolišna pitanja između sektorskih ministarstava;

Preporuka 1.1 (bis)

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode treba imenovati jedinicu nadležnu za olakšavanje koordinacije i suradnje sa i između županija vezano za izradu i provedbu lokalnog okolišnog zakonodavstva i politika, poput planova zaštite okoliša.

Preporuka 1.2

Vlada treba osnažiti kapacitete javnih ustanova za zaštitu okoliša i održivi razvoj na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, a posebno kroz:

(a) ispunjenje obveze povećanja broja zaposlenika Ministarstva zaštite okoliša i prirode na odgovarajuću razinu kako bi se obuhvatila povećana odgovornost ministarstva;

(b) nastavak jačanja programa izobrazbe o okolišu za državne službenike, uključujući izradu alata za podršku, poput smjernica i priručnika, u cilju osiguravanja sustavnog i visokokvalitetnog izvršavanja povećanih odgovornosti različitih javnih tijela za zaštitu okoliša.

Preporuka 1.4

Na temelju Zakona o zaštiti okoliša iz 2013. godine Vlada treba promicati provedbu strateške procjene utjecaja na okoliš (SPUO) kroz:

(a) povećanje područja primjene SPUO-a na sve strateške dokumente;

(b) proširenje uloge Ministarstva zaštite okoliša i prirode putem određivanja da su njegovo odobrenje cjelokupnog SPUO postupka i njegovo članstvo u regionalnim Odborima za SPUO obvezni.

Preporuka 1.5

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode treba, u suradnji s ostalim nadležnim tijelima, uspostaviti mehanizam za osiguravanje kvalitete kako bi se zajamčila učinkovita provedba SPUO obveza na nacionalnoj i lokalnoj razini te osigurala podrška onima koji provode SPUO.

Preporuka 1.6

Vlada treba osnažiti svoju razvojnu politiku, ulaganja i izdatke vezane za zeleno gospodarstvo putem izrade, koordiniranja i praćenja provedbe strateškog akcijskog plana za zeleno gospodarstvo kojim se:

(a) formaliziraju nadležnosti za promicanje zelenog gospodarstva;

(b) na političkoj i tehničkoj razini uspostavljaju institucionalni mehanizmi za međusektorsku koordinaciju zelenih inicijativa;

(c) uspostavljaju prioritete i mjere za sustavno i integrirano korištenje strukturnih fondova Europske unije (EU), nacionalnih sredstava i izdvojenih financijskih sredstava, te za pokretanje domaćeg i stranog privatnog ulaganja;

(d) utvrđuju rokovi, vremenske skale i konkretni ciljevi za provedbene mehanizme i mehanizme praćenja.

Poglavlje 2: Pridržavanje i mehanizmi izvršenja

Preporuka 2.1

U cilju rješavanja preostalih propusta u upravljanju koji sprječavaju osiguravanje pridržavanja u Hrvatskoj Vlada treba:

(a) unaprijediti skup indikatora pridržavanja i izvršenja te zatražiti od inspekcija vezanih za zaštitu okoliša i agencija za izvršenje da na sustavan način javno objave svoje rezultate;

(b) nastaviti s jačanjem koordinacijskih mehanizama između različitih inspekcija;

(c) analizirati učinkovitost tijela inspekcije zaštite okoliša i osigurati odgovarajući razvoj njihovih administrativnih kapaciteta.

Preporuka 2.2

U cilju smanjenja količine neriješenih predmeta u postupku izdavanja IPPC dozvola, Ministarstvo zaštite okoliša i prirode treba:

(a) dovršiti popis IPPC postrojenja i ažurirati ga te ga učiniti javno dostupnim;

(b) izraditi smjernice za dionike u postupku izdavanja IPPC dozvola;

(c) osigurati izobrazbu industrijskih operatera i ovlaštenih konzultantskih organizacija u pogledu načina na koji se izrađuju zahtjevi i informacija koje ti zahtjevi trebaju sadržavati.

Preporuka 2.3

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode treba učinkovitije koristiti instrumente za promicanje pridržavanja kroz:

- (a) provedbu konzultacija s dionicima pri izradi zakona ili njihovih izmjena i dopuna;
- (b) olakšavanje pristupa malim i srednje velikim poduzećima informacijama o tome kako se može osigurati pridržavanje;
- (c) promicanje korištenja sustava upravljanja okolišem;
- (d) procjenu troškova i prednosti sustava javne objave i ocjene provedbe zaštite okoliša poduzeća te uspostavu takvog sustava, ukoliko je izvedivo.

Preporuka 2.4

Vlada treba poboljšati učinkovitost instrumenata i postupaka kao i osnažiti kapacitete za administrativno i sudsko izvršenje kroz:

- (a) godišnju procjenu pridržavanja relevantnih standardnih operativnih postupaka, ažuriranje po potrebi i održavanje izobrazbe i razmjene iskustava o njihovoj primjeni;
- (b) osiguravanje smjernica za inspektore vezano za korištenje konkretnih instrumenata za izvršenje i zahtijevanje da se svi alati administrativnog izvršenja primjenjuju korak po korak;
- (c) unaprjeđenje izračuna upravnih kazni i izvješćivanje ciljne zajednice o osnovi za takve izračune;
- (d) osiguravanje izobrazbe orijentirane na zaštitu okoliša za sudske vlasti te razmatranje o mogućnosti za uspostavu specijaliziranog zbora okolišnih sudaca.

Poglavlje 3: Praćenje, informiranje, sudjelovanje javnosti i izobrazba

Preporuka 3.1

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode treba, u suradnji s drugim relevantnim javnim tijelima i ostalim dionicima, nastaviti s radom na uspostavi integriranog informacijskog sustava zaštite okoliša koji će osiguravati relevantne, iscrpne, točne, javno dostupne podatke i informacije o stanju okoliša. Daljnji koraci trebaju uključivati:

- (a) jačanje koordinacijske uloge Agencije za zaštitu okoliša (AZO) pomoću sredstava za unaprjeđenje razvoja baze podataka i osiguravanje odgovarajućeg opsega znanja vezano za sva pitanja;
- (b) uspostavu daljnjih nacionalnih referentnih centara za prikupljanje podataka i izvješćivanje AZO-a i drugih nadležnih tijela;
- (c) nastavak uspostave protokola za protok podataka, uključujući definicije radnog slijeda (precizno definiranje tko izvješćuje što, kada i kome), protokola o višim razinama informacijskih podsustava kako bi se izbjeglo odvajanje čitavog sustava te definiranje normi za regulaciju metodologija i postupaka u kreiranju, zaštiti i ujednačenosti okolišnih podataka i informacija u povezanim institucijama.

Preporuka 3.2

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode treba, u suradnji s drugim relevantnim javnim tijelima, izraditi studiju utvrđivanja sadržaja i opsega te procjene postojećeg praćenja okoliša (uključujući praćenje na državnim granicama), njezinu vezu s izvješćivanjem o okolišu (izvješća o stanju okoliša i izvješćivanje u skladu s međunarodnim obvezama) i mehanizme za kontinuirano ažuriranje i provedbu na svim područjima (zrak, voda, tlo, korištenje tla, biološka raznolikost, otpad, buka i vibracije, te radioaktivnost).

Preporuka 3.3

Vlada treba ubrzati postupke za odobrenje izvješća o stanju okoliša kako bi se proizveli pravovremeni rezultati za potrebe politika i informiranja.

Preporuka 3.4

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode treba putem AZO-a:

- (a) uspostaviti bazu indikatora i učiniti ju dostupnom putem Interneta;
- (b) Dati prioritet protoku podataka o okolišu i izraditi elektroničke protokole za razmjenu podataka i web portale za dionike (npr, regije i poduzeća);
- (c) raditi na dostupnosti većeg dijela podataka na izvorima i korištenju za uspostavljeno izvješćivanje elektroničkim putem.

Preporuka 3.5

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta treba u nacionalnom obrazovnom kurikulumu pojačati obrazovanje o zaštiti okoliša i održivom razvoju.

Poglavlje 4: Međunarodni okolišni sporazumi i obveze te njihova provedba

Preporuka 4.1

Vlada treba osigurati:

- (a) jačanje administrativnih kapaciteta vezanih za multilateralne sporazume o okolišu;
- (b) da su uspostavljena tijela za koordinaciju u cilju olakšavanja provedbe aktivnosti vezanih za multilateralne sporazume o okolišu;
- (c) kontinuirano unaprjeđenje suradnje s drugim državnim tijelima i dionicima.

Preporuka 4.2

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode se treba još više usredotočiti na utvrđivanje nacionalnih ciljeva smanjenja emisija na području industrijskih procesa, poljoprivrede i gospodarenja otpadom.

II. Mobiliziranje financijskih resursa za zaštitu okoliša

Poglavlje 5: Ekonomski instrument i izdaci za zaštitu okoliša

Preporuka 5.1

Vlada treba povećati udio zelenih horizontalnih subvencija u izvanproračunskom Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost.

Preporuka 5.2

Vlada treba preispitati svoju politiku naknada za onečišćenje zraka kako bi potaknula tvrtke na provedbu okolišnih poboljšanja, posebno kroz:

- (a) uvođenje mehanizma za automatsku indeksaciju za stope;
- (b) prilagodbu razina naknada regionalnim posebnostima.

Preporuka 5.3

Vlada treba preispitati i prilagoditi strukturu cijena električne energije u cilju poticanja uštede energije i poboljšanja vezanih za energetske učinkovitost.

Preporuka 5.4

Vlada treba preispitati i prilagoditi postojeći sustav poreza vezanih za promet u cilju poticanja prijelaza na prakse i odabire koji manje onečišćuju okoliš.

III. Integracija okolišnih pitanja u gospodarske sektore i promicanje održivog razvoja

Poglavlje 6: Gospodarenje otpadom

Preporuka 6.1

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode treba, u suradnji s Hrvatskom zajednicom županija, Udrugom gradova i Udrugom općina Republike Hrvatske, procijeniti socio-ekonomski utjecaj prijelaza na regionalne/županijske sustave lokacija za sakupljanje i odlaganje temeljene na gospodarenju otpadom u gradovima i općinama te razmotriti uvođenje poticaja za uspješnu provedbu ovog prijelaza.

Preporuka 6.2

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode treba, u suradnji s Fondom za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, nastaviti s provedbom opcija za smanjenje lokalnih odlagališta.

Preporuka 6.3

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode treba, u suradnji s ostalim relevantnim ministarstvima, pojačati nadzor nad onečišćenjem podzemnih voda i zraka izazvanim odlagalištima, u skladu sa zahtjevima navedenim u PUO odlukama i okolišnim dozvolama.

Preporuka 6.4

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode treba, u suradnji s Hrvatskom zajednicom županija, Udrugom gradova i Udrugom općina Republike Hrvatske, izraditi regulatorni okvir (pravilnik) za biorazgradivi otpad, te, u suradnji s Fondom za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, promicati razvoj postrojenja za gospodarenje biorazgradivim otpadom u cilju smanjenja odlaganja biorazgradivog otpada.

Poglavlje 7: Održivo upravljanje vodnim resursima

Preporuka 7.1

Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Ministarstvo zdravlja, Hrvatske vode i AZO te ostale relevantne institucije trebaju unaprijediti razmjenu informacija kroz osiguravanje:

(a) da su komunikacijski kanali i osobe za kontakt jasno utvrđeni na horizontalnim i vertikalnim razinama;

(b) da sve institucije u sektoru upravljanja vodama redovito u dogovorenom obliku dostavljaju podatke važne za vode instituciji imenovanoj za prikupljanje podataka vezanih za vode.

Preporuka 7.2

Ministarstvo poljoprivrede treba, u suradnji s Hrvatskim vodama i javnim vodoopskrbama, smanjiti gubitke vode u vodoopskrbnoj mreži i osigurati učinkovito održavanje vodoopskrbnih sustava.

Preporuka 7.3

Ministarstvo poljoprivrede treba:

(a) povećati broj stanovnika priključenih na uređaje za pročišćavanje otpadnih voda u cilju iskorištenja punog kapaciteta uređaja;

(b) nastaviti osiguravati da se neobrađene otpadne vode ne ispuštaju u vodene cjeline;

(c) unaprijediti gospodarenje muljem iz uređaja za pročišćavanje otpadnih voda kroz izradu usklađene politike vezane za korištenje mulja.

Preporuka 7.4

Ministarstvo poljoprivrede treba dalje promicati praksu održive poljoprivrede.

Poglavlje 8: Biološka raznolikost i zaštićena područja

Preporuka 8.1

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode treba:

(a) zajedno s relevantnim institucijama provoditi mjere zaštite prirode i rješavati značajne opasnosti po biološku raznolikost izazvane uvođenjem invazivnih vrsta;

(b) raditi s Hrvatskim šumama na uspostavi mehanizama za podizanje svijesti o potrebi za zaštitom biološke raznolikosti u šumama;

(c) zajedno s tijelima za lovstvo unutar Ministarstva poljoprivrede, preispitati plan gospodarenja medvjedom zbog novog statusa“ strogo zaštićenih vrsta” dodijeljenog medvjedima.

Preporuka 8.2

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode treba, zajedno s Ministarstvom poljoprivrede i Hrvatskim vodama te energetskektorom, osigurati provedbu mjera zaštite prirode u cilju smanjenja pritiska na biološku raznolikost uzrokovanih proizvodnjom hidroenergije.

Preporuka 8.3

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode treba:

- (a) provesti studije vezane za vrednovanje biološke raznolikosti i ekosustava;
- (b) promicati javno i privatno ulaganje u očuvanje prirode.

Preporuka 8.4

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode treba pojačati napore na:

- (a) daljnjem osiguravanju odgovarajućeg upravljanja mrežom Natura 2000;
- (b) osiguravanju odgovarajućeg praćenja biološke raznolikosti;
- (c) dovršenju izrade funkcionalnog informacijskog sustava zaštite prirode i osiguravanju njegovog dugoročnog održavanja i ažuriranja.

Poglavlje 9: Turizam i okoliš

Preporuka 9.1

Ministarstvo turizma treba, zajedno s Institutom za turizam i u suradnji s Ministarstvom zaštite okoliša i prirode te Državnim zavodom za statistiku, provoditi kontinuiranu procjenu utjecaja na okoliš turističkog sektora.

Preporuka 9.2

Vlada treba osigurati provedbu neophodnih mjera zaštite okoliša tijekom proširenja postojećih i izgradnje novih nautičkih vezova.

Preporuka 9.3

Vlada treba dalje promicati razvoj kontinentalnog turizma u državi, uz posebni naglasak na ekoturizmu i primjeni načela održivosti.
